

Cele șapte zile ale creației

Ziua a șasea

„Dumnezeu a zis:»Să dea pământul viețuitoare după soiul lor, vite, târâtoare și fiare pământești, după soiul lor.« Și așa a fost. Dumnezeu a făcut fiarele pământului după soiul lor, vitele după soiul lor și toate târâtoarele pământului după soiul lor. Dumnezeu a văzut că erau bune. Apoi Dumnezeu a zis: »Să facem om în chipul Nostru, după asemănarea Noastră; el să stăpânească peste peștii mării, peste păsările cerului, peste vite, peste tot pământul și peste toate târâtoarele care se mișcă pe pământ.« Dumnezeu a făcut pe om după chipul Său, l-a făcut după chipul lui Dumnezeu; parte bărbătească și parte femeiască i-a făcut. Dumnezeu i-a binecuvântat, și Dumnezeu le-a zis: »Creșteți, înmulțiți-vă, umpleți pământul, și supuneți-l; și stăpâniți peste peștii mării, peste păsările cerului, și peste orice viețuitoare care se mișcă pe pământ.« Și Dumnezeu a zis: »Iată că v-am dat orice iarbă care face sămânță și care este pe fața întregului pământ, și orice pom, care are în el rod cu sămânță: și aceasta să fie hrana voastră.« Iar tuturor fiarelor pământului, tuturor păsărilor cerului, și tuturor vietăților care se mișcă pe pământ, care au în ele suflare de viață, le-am dat ca hrană toată iarba verde.« Și așa a fost. Dumnezeu S-a uitat la tot ce făcuse; și iată că erau foarte bune. Astfel a fost o seară, și apoi a fost o dimineață: aceasta a fost ziua a șasea.”

Iarăși se face noapte, și iarăși răsare soarele, acum în dimineața celei de-a șasea zi, de fapt ultima zi a creației. Această zi decurge paralel cu ziua a treia; și astfel și această zi a șasea este caracterizată printr-o lucrare dublă a lui Dumnezeu. În ambele zile ambele lucrări sunt inițiate prin cuvintele „Și Dumnezeu a zis”; numai că în aceasta a șasea zi se spune încă de două ori, când Dumnezeu Se adresează omului creat. În afară de aceasta, în ambele zile citim de două ori „Și așa a fost” și de două ori „Dumnezeu a văzut că erau bune” (însă a doua oară în ziua a șasea într-o formă universală: „Dumnezeu S-a uitat la tot ce făcuse; și iată că erau foarte bune.”).

Ca și în ziua a treia, și în ziua a șasea este vorba de pământ. În ziua a treia a fost scos pământul din ape, și la porunca lui Dumnezeu el a făcut să răsăre plante. În ziua a șasea Dumnezeu face mai întâi din pământ animalele, și după aceea creează pe om; și Geneza 2,7 învață, că și omul a fost întocmit din pământ.

Atât în ziua a treia cât și în ziua a șasea este vorba de „să dea pământul”. Dar este o diferență. În versetul 12 această expresie se întâlnește în executarea poruncii lui Dumnezeu, și nu în porunca însăși (versetul 11). Aici, însă, expresia se întâlnește în porunca lui Dumnezeu, dar nu se întâlnește în executarea ei. Noi nu citim că pământul a dat realmente la iveală animalele pământului, ci că Dumnezeu Însuși le-a făcut (versetul 25), și anume evident din pământ (Geneza 2,19).

Plantele sunt mult mai puternic legate cu pământul; el își au rădăcinile în pământ, și pentru creșterea lor ele își iau mineralele direct din pământ. Dar animalele se mișcă libere pe pământ și nu se hrănesc direct cu minerale. De aceea citim, că pământul a dat plantele, dar nu animalele; cu privire la animale mâna lui Dumnezeu stă mai mult pe prim plan. Pe de altă parte nu citim nici că Dumnezeu a creat animalele terestre, așa cum stă scris în ziua a cincea despre animalele din apă și despre păsări. Aici era vorba de apariția unei specii cu totul noi de viață, în timp ce în ziua a șasea genul animalelor nu mai era nimic nou. Animalele terestre sunt tot așa de mult „suflete vii” ca și animalele din apă. Și totuși este o diferență în formarea animalelor de apă și a animalelor terestre. Citim într-adevăr despre pământ, că el trebuia să dea, dar nu despre ape; ele trebuiau numai „să mișune” (versetul 20). Înrudirea animalelor cu pământul, cu toate că este mult mai mică decât a plantelor, se vede în experiența zilnică mult mai clar decât înrudirea animalelor cu apa. Animalele moarte (și peștii) pier în țărână, nu se transformă în apă.

Dar despre ce grupă de animale terestre este aici vorba? „Suflet viu” este aici transcrierea generală a trei grupe, redate prin vite, târătoare și fiare pământesti. În versetul 25 ele sunt încă o dată numite într-o altă ordine : fiarele pământului, vitele și târătoarele pământului. Prima înșiruire este mai mult aceea în care Dumnezeu le vede în legătura lor cu omul și însemnătatea lor pentru om; acolo vitele sunt pe primul loc. Ordinea din versetul 25 este mai mult aceea în care ele au fost făcute, în care, după animalele de apă și după păsări urmează animalele mai puțin familiare omului. Cuvântul „animal” (*behema*) vine aici de la un verb, care înseamnă „a fi mut, a amuți”. Ea cuprinde specia de animale cea mai înaltă și cea mai folositoare, dar care în același timp în comparație cu omul sunt animale mute, fără minte (Psalm 73,22). În sensul cel mai larg se referă la lumea animală în general, al cărei împărat este leul (Proverbe 30,30; compară cu Eclesiastul 3,19.21; Psalm 49,12). În Levitic 11,2 se include în noțiunea *behema* chiar și ceea ce în versetul nostru se numește „fiare”. În sens restrâns cuprinde mamiferele, în opoziție cu păsări și târătoare (Geneza 6,7; 7,23; 8,17; compară cu Iov 12,7). De cele mai multe ori Cuvântul se referă la partea îmblânzită a acestor mamifere, în opoziție cu animalele sălbatice, cum este în versetul nostru (compară Geneza 2,20; 3,14; 7,14.21). Uneori se referă la oi, capre și viței (Geneza 47,18; Levitic 1,2), alteleori mai mult la animale de tracțiune (măgar, cămilă) spre deosebire de animalele propriu-zise (Geneza 34,23; 36,6); tot așa și la animale de tracțiune (Isaia 46,1) și animale de călărie (Neemia 2,12.14). De multe ori însă *behema* desemnează animalele sălbatice și atunci se suprapune cu ceea ce este numit aici „fiarele pământului”. Vezi „*behema* pământului” în Deuteronom 28,26; Isaia 18,6; Ieremia 15,3; „ale câmpului” în 1 Samuel 17,44; Psalm 8,7; Ioel 1,20; 2,22; „ale pădurii” în Mica 5,7; în sens general („animale sălbatice”) în Deuteronom 32,24; Psalm 50,10; Habacuc 2,17. Se presupune că *behemot* în Iov 40,15 este hipopotamul.

Așa cum am văzut în versetul 21 animalele care mișună se întâlnesc atât în apă cât și pe uscat. În versetul nostru înseamnă deci animal târător (așa traduce Vulgata și Septuaginta); acestea sunt animalele mici, care abia dacă se ridică de pe pământ (versetul 25). Așa cum mișună apele, tot așa mișună și pământul de animale târătoare (compară Geneza 6,20; 7,14; 8,17; 1 Împărați 4,33; Psalm 148,10; Ezechiel 38,20; Osea 2,18). Aici este vorba de viermii mici de pe pământ și de animalele mari care par că se târăsc. Uneori această expresie cuprinde toate animalele care se mișcă pe pământ, chiar și păsările (Geneza 7,21; 8,19; 9,3; compară cu Deuteronom 4,18).

Și cuvântul „animal” (*chajjah*) este o expresie foarte multiplă. Uneori el cuprinde toate soiurile de animale, chiar și vitele, păsările, etc. (Geneza 8,17), alteleori în mod deosebit vitele (Numeri 35,3), animalele de tracțiune (Isaia 46,1) sau animalele de apă (Psalm 104,25). Însă de cele mai multe ori expresia se referă la animalele terestre cu patru picioare, spre deosebire de păsări (Levitic 11,27), la modul general la animalele pământului și câmpului (de exemplu Geneza 9,10; 2,19.20). În privința aceasta sunt în primul rând animalele sălbatice (care nu se pot îmblânzi), așa că multe traduceri adaugă cuvântul „sălbatice”. În acest sens *behema* este opusul animalului blând. Vezi de exemplu Geneza 7,14.21; 8,1; Iov 37,8; 1 Samuel 17,46 (compară cu versetul 44). Și șarpele aparține acestor animale (Geneza 3,1), așa că expresia anterioară „târătoare” nu trebuie legată prea mult de reptile. Privește și alte animale sălbatice în Isaia 43,20; 56,9; Ieremia 12,9; Osea 13,8; uneori este clar vorba de animale sfâșietoare (Geneza 37,20; Levitic 26,6). Desigur în Geneza 1 nu erau încă sfâșietoare, când păcatul încă nu adusese creația sub blestem. Vedem în versetul 30 că animalele pământului se hrăneau numai cu plante (compară cu Isaia 11,6-8; 65,25).

Se observă că animalele pământului în versetul 25 nu primesc o binecuvântare de la Dumnezeu, așa cum primesc animalele din apă, păsările și mai târziu omul. Probabil că se înțelege aceasta, dacă se gândește că pentru om ar fi periculos, dacă animalele terestre s-ar înmulți efectiv nelimitat și ar umple pământul. Această misiune a fost rezervată pentru om și nu putea în același timp să fie valabilă și pentru animalele terestre. Animalele de apă și păsările pot să umple ținutul lor de viață, ele nu stau în calea omului. Deci această primă parte a zilei a șasea se termină cu constatarea, că Dumnezeu a văzut, că și lumea animală era bună. El nu a văzut

nimic care vorbea despre moarte și stricăciune, El nu a văzut nici un „parazit”, El nu a văzut animale ne curate. Așa cum Dumnezeu le-a făcut, toate erau desăvârșite.

Cu această expresie s-a încheiat crearea spațiului de viață pentru om. De aceea expresia nu se mai întâlnește, în afară de sensul cel mai general în versetul 31. Deci cu versetul 26 începe ceva cu totul nou: cununa creației apare pe scenă, el, cel pentru care Dumnezeu a făcut toate cele anterioare. Lucrul deosebit al acestui eveniment se arată și în faptul că Dumnezeu începe acum să vorbească într-un fel cu totul altul. Până acum El a spus la modul cel mai general: „Să fie”, sau S-a adresat anumitor părți ale creației: apele, pământul, din nou apelor și din nou pământului. Dar acum El spune: „Să facem (noi) om”. Prin aceasta El nu vestește atât de mult ce trebuie să aibă loc, ci mai degrabă noi primim o privire în planul Său. Auzim aici ceva despre o plănuire, o „sfătuire”, despre care nu a fost vorba la lucrările anterioare ale creației.

Dar marea întrebare, cu care numeroși teologi și-au frământat mintea, este, cu cine vorbește Dumnezeu aici. Cine sunt acești „noi”, despre care El vorbește? Principial sunt două posibilități: Dumnezeu vorbește aici către alții, sau vorbește către Sine Însuși. În ceea ce privește prima posibilitate, desigur nu voi accepta concepția nebună, că noi am avea aici a face cu un rest de politeism (mulți dumnezei) (Gunkel și alții). Aceasta stă în contradicție cu tot capitolul și este combătută prin singularul „Dumnezeu a zis” și „Dumnezeu a creat”. Interesantă însă este vechea teorie iudaică, care afirmă că Dumnezeu ar vorbi aici locuitorilor Săi cerești, îngerilor (compară cu 1 Împărați 22,19; Isaia 6,8; Iov 1,6; 2,1), deoarece omul ca și creatură este cel mai apropiat de îngeri. Dar acest gând este în contradicție cu marele fapt din Geneza 1, că Dumnezeu *singur* a creat; nicidecum nu este vorba de îngeri, ei sunt în afara domeniului de viață al omului. În afară de aceasta urmează „în chipul Nostru”, și dacă vedem ce înseamnă aceasta, vom înțelege că aceasta se poate referi numai la Dumnezeu. Pe lângă aceasta s-a scris un loc în Scriptură, ca acela din epistola către Coloseni 1,15-17, tocmai pentru a combate concepția gnostică, potrivit căreia îngerii au fost instrumente în lucrarea lui Dumnezeu la creație.

Mai rămâne deci cealaltă posibilitate, că Dumnezeu a vorbit către Sine Însuși. Dar cum să înțelegem aceasta? Nu ca „plural al sublimului”(pluralis majestatis), căci pe acesta nu-l cunoșteau israeliții (desigur îl cunoșteau preoții, vezi de exemplu Ezra 4,18); în afară de aceasta, atunci acest plural ar fi trebuit folosit în Vechiul Testament consecvent pentru Dumnezeu. Artificială și neîntemeiată clar în Vechiul Testament este și concepția că acest „noi” de aici se referă la Dumnezeu ca vorbitor și la Dumnezeu, ca cel adresat. După părerea mea, pe drumul drept sunt comentatorii care consideră că aici se folosește pluralul, deoarece Dumnezeu este „întruchiparea personală vie a unei plinătăți de forțe și puteri” (Dillmann, printre alții). Aceasta se exprimă și prin faptul că Numele „Dumnezeu” este aproape întotdeauna la plural (*Elohim* – vezi comentariul la versetul 1). Că Dumnezeu este realmente o plinătate de forțe, acest fapt primește pentru noi conținut abia prin revelarea deplină a Trinității în Noul Testament. Dumnezeu Tatăl a întocmit planul creației, Fiul l-a îndeplinit, și anume în puterea Duhului Sfânt (vezi la versetul 1). Tot așa cele trei Persoane ale Dumnezeirii au contribuit la crearea omului. Este interesant, că Eclesiastul 12,1 spune textual: „Adu-ți aminte de Creatorul tău în zilele tinereții tale”. Compară și cu pluralul din Geneza 3,22; 11,7; Isaia 6,8 și tipologic în Cântarea Cântărilor 1,11.

În limba ebraică stă textual: „Să facem Adam”. Acest cuvânt Adam (care niciodată nu se întâlnește la plural) are diferite înțelesuri. La modul cel mai general este numele comun pentru neamul omenesc: „omul” sau „omenirea”. Plantele și animalele au fost create „după soiul lor” (vezi în continuare), dar despre om nu citim aceasta; omenirea cuprinde numai o specie: „Adam”. Ca denumire pentru omenire se poate traduce deseori prin „oameni”; și tot așa este cel mai bine și aici, căci în continuare se spune: „și ei să stăpânească”. Pe lângă aceasta cuvântul (însoțit de articol: *haaedam*) poate însemna și fiecare om în parte; așa cum este frecvent în cazul primului om în Geneza capitolul 2 și 3. Uneori alături de acest cuvânt stă clar cuvântul „femeie” (Geneza 3,8; Eclesiastul 7,28) și atunci are înțelesul de „bărbat”. Dacă cuvântul în Geneza 2 și următoarele nu este însoțit de articol (deci simplu Adam), atunci el are înțelesul unui substantiv,

așa cum este cazul pentru prima dată în Geneza 2,20. În Geneza 5,1-3 găsim în mod ciudat ambele înțelesuri unul lângă altul, numele pentru genul masculin și numele primului om. Când Vechiul Testament vorbește de om, la singular, foarte des găsim și expresia *bené-adam*, copiii oamenilor. În final, cuvântul *adam* poate fi folosit și ca adjectiv (vezi de exemplu 2 Samuel 7,14; Osea 11,4).

Nimeni nu poate spune cu certitudine ce înseamnă la origine cuvântul *adam*. Părerea generală este că el derivă de la verbul *adam*, care înseamnă „a fi roșu” (Proverbe 23,31; Isaia 1,18; Plângerile lui Ieremia 4,7; Naum 2,3; și „piei de berbec vopsite în roșu” în Exod 25,5 și versetele următoare), și din care sunt derivate cuvinte diferite pentru „roșu”, așa cum este Edom (compară cu Geneza 25,30). Această concepție este foarte veche; Flavius Josephus scrie: „Omul a fost numit Adam, ceea ce în ebraică înseamnă roșu, deoarece el a fost întocmit din pământ moale roșu, căci așa este natura pământului adevărat și virgin”. Aici Josephus se referă evident la cuvântul ebraic pentru „pământ” *adamah*, care este derivat de la „roșu”. Acest cuvânt l-am întâlnit și în versetul 25. El desemnează suprafața pământului afânată, fărâmicioasă, unde cresc plantele (Geneza 2,9) și unde se practică agricultura (Geneza 2,5; 3,17), deci „pământ” (Geneza 4,2.3), și de asemenea „teren agricol” (Geneza 47,18-22), dar și ca material de construcție: „pământ” (Geneza 2,7.19; 3,19). În afară de aceasta înseamnă și țara unui popor (Exod 20,12) și uneori întreg pământul (Geneza 12,3). Deci cuvântul „adam” poate fi înțeles și ca „pământesc” (compară cu 1 Corinteni 15,47-50). Alții pun cuvântul în legătură cu alte cuvinte semitice și îl interpretează apoi de exemplu ca „cel frumos, plăcut, bine alcătuit” sau „ființa socială” sau „tatăl omenirii” sau „ființă vie” sau văd o legătură cu „sângele” (*dam*), care de asemenea este roșu, și așa mai departe.

Deci noi citim, că Dumnezeu vrea să facă pe om „după chipul Nostru, după asemănarea Noastră”. Și aceasta este o expresie dificilă, despre care părerile se deosebesc mult unele de altele. De aceea noi trebuie mai întâi să vedem ce *nu înseamnă* expresia. În primul rând „chip” și „asemănare” nu au nimic a face cu partea corporală a omului. Din acest punct de vedere omul se diferențiază puțin de animalele vertebrate superioare; în afară de aceasta Dumnezeu nu are trup. „Dumnezeu este Duh” (Ioan 4,24). Faptul că se vorbește despre ochii, gura, mâna, degetul lui Dumnezeu, aceasta este o vorbire simbolică, ca să prezinte pe înțelesul nostru vorbirea și acțiunea lui Dumnezeu. Nici îngerii nu au trup (Daniel 10,6 este o vorbire vizionară). Dar omul a trebuit să aibă un trup, pentru ca sufletul și duhul lui să se poată recunoaște diferențiat de celelalte creaturi materiale. Acest trup este stăpânit *acum* în mod deosebit prin suflet (viața naturală) și după înviere, la cei credincioși, prin Duhul (1 Corinteni 15,44); nu tot așa este la cei necredincioși (compară cu Matei 10,28). Deci noi trebuie să căutăm „chip” și „asemănare” în ce este spiritual, căci acest duh vine de la Dumnezeu Însuși (Geneza 2,7; Ecclesiastul 12,7), și în afară de aceasta, animalele nu au acest duh. În această privință omul ocupă în creație o poziție unică în felul ei; nici măcar despre îngeri nu citim că ei ar fi primit duhul în felul acesta de la Dumnezeu. În ceea ce privește caracterul divin deosebit al duhului omului vezi: Iov 32,8 (compară cu Iov 35,10.11), Proverbe 20,27; Zaharia 12,1; Evrei 12,9. Prin posedarea acestui duh omul este nemuritor; după moarte, persoana fără trup este de mai multe ori numită duh (Evrei 12,9.23; 1 Petru 3,19; compară cu Faptele Apostolilor 7,59; 1 Corinteni 5,5).

„Chip” și „asemănare” sunt deci spirituale. Dar a doua confuzie este, că ambele cuvinte trebuie să însemne aproximativ același lucru, și de asemenea, că diferența între prepozițiile folosite („în și după”) nu ar avea nici o importanță. Noul Testament arată tocmai incorectitudinea acestei păreri. Faptul important, că omul după căderea în păcat este într-adevăr încă chipul lui Dumnezeu, dar el nu mai poartă asemănarea cu Dumnezeu, și faptul că Hristos este numit chipul lui Dumnezeu, însă absolut nu este numit „după asemănarea lui Dumnezeu” (căci El este Dumnezeu Însuși), arată că este vorba de două lucruri total diferite (vezi comentariul mai departe). Și că diferența între prepoziții joacă un rol deosebit, exemplifică din felul de exprimare al Scripturii că omul *era* (și este) chipul lui Dumnezeu și că el *avea* asemănarea lui Dumnezeu. „În” are deci sensul de „ca” (Dumnezeu a așezat pe om pe pământ ca „chip” al Său). Unii spun

că în Geneza 5,1 și 3 cele două prepoziții au fost inversate, și din aceasta trag concluzia că deci aici nu este nici o diferență în înțeles. Dar se uită, că acolo nu este vorba de Dumnezeu, ci de chipul și asemănarea lui Adam; după căderea în păcat, fiul, care i s-a născut lui Adam, a arătat asemănarea exactă cu tatăl său acum păcătos, dar numai o slabă concordanță cu chipul în care Dumnezeu l-a făcut pe Adam.

Cuvântul folosit pentru „chip” (*zèlem*) poate însemna în sens plastic o icoană sau idol (Numeri 33,52; 2 Împărați 11,18; Ezechiel 7,20; Amos 5,26), direct înrudit cu înțelesul de „chip” (1 Samuel 6,5.11; chip de bărbat în Ezechiel 16,17) sau simplu „chip” (Ezechiel 23,14). Deci noi trebuie să înțelegem așa, că un astfel de chip sau de înfățișare „prezenta” sau „reda” ceva. Aici nu este vorba de faptul dacă chipul este identic cu modelul, el îl prezintă numai. Un tablou al idolului nu era un portret identic cu idolul, căci idolul este un duh invizibil, ci tabloul prezintă idolul. Vedem aceasta clar în chipul lui Nebucadnețar în Daniel 3, unde găsim cuvântul înrudit arameic *zelém*. Chipul nu se aseamnă cu cineva oarecare – aceasta nu o permit dimensiunile deosebite – ci el reprezenta ceva demn de închinare. Ciudat este Daniel 3,19 unde textual stă scris: „chipul feței sale”, aceasta înseamnă expresia feței sale. Deci un „chip” este prezentarea reprezentativă, expresia a ceva. Dacă este jefuit chipul aceluia pe care îl prezintă, atunci rămâne ceva efemer, o aparență, o umbră; acest înțeles îl are cuvântul din Psalmul 39,6 și 73,10.

Cuvântul folosit pentru „asemănare” (*demut*) derivă de la un verb, care înseamnă „a fi identic”, „a se asemena”. Cuvântul are în primul rând înțelesul de „înfațișare”, „față”; așa cum se întâlnește foarte des în Ezechiel capitoul 1 și capitoul 10 și în Daniel 10,6. Atunci are înțelesul: aceasta arată ca acesta, aceasta are înfațișarea acestuia. Unul arată concordanțe cu celălalt, cu toate că nu trebuie să fie aceiași. În al doilea rând înseamnă „model”, „copie”, „imitație” (vezi 2 Împărați 16,10; 2 Cronici 4,3; Ezechiel 23,15) sau „comparație” (Psalm 58,4; Isaia 13,8). În versetul nostru „după asemănarea noastră” nu înseamnă „identic cu noi”, ci „asemănându-se cu noi”. „Chip” vorbește deci despre reprezentare, „asemănare” vorbește despre concordanță sau părți comune.

Că omul este chipul lui Dumnezeu, aceasta înseamnă că el reprezintă și suplinește pe Dumnezeu pe pământ. Toată creația este supusă lui Dumnezeu, care domnește în cer. Dar Dumnezeu are aici pe pământ un administrator, care Îl reprezintă și exprimă puterea lui Dumnezeu asupra creației. De aceea trebuie să se aibă respect înaintea lui (compară cu Geneza 9,6). Aceasta stă în legătură cu ceea ce se spune în continuare în versetul 26, că omul ar trebui să stăpânească peste animale. Psalmul 8 este o prezentare practică a acestui fapt și prin aceasta un indiciu spre Hristos, care este chipul Dumnezeului nevăzut și ca Fiul al Omului a devenit stăpânitor peste toată creația. Pe lângă aceasta se spune despre om, că el se aseamnă cu Dumnezeu, aceasta înseamnă, așa cum am văzut, în sens spiritual. Aceasta se referă nu numai la faptul că însușirile spirituale ale omului (pe care animalul nu le posedă) sunt o umbră a însușirilor lui Dumnezeu, cu toate că aceasta este adevărat. Dar este mai mult. Și ca să cunoaștem aceasta, trebuie să ne gândim că după căderea în păcat niciodată nu se mai spune că omul este „după asemănarea lui Dumnezeu” (Iacov 3,9 nu contrazice aceasta, ci spune că omul a fost făcut după asemănarea lui Dumnezeu). Dimpotrivă, Set nu s-a asemănat cu Dumnezeu, ci cu tatăl său decăzut (Geneza 5,3). De aceea se pare că „asemănarea cu Dumnezeu” a lui Adam înainte de căderea în păcat vrea să spună înainte de toate, că Adam era curat ca Dumnezeu, nu cunoștea păcatul, așa cum nici Dumnezeu nu-l cunoaște (compară cu 2 Corinteni 5,21), și avea posibilitatea părtășiei practice cu Dumnezeu. Însă noi nu avem voie să spunem, că Adam cel nevinovat era sfânt sau drept. Sfânt (aceasta înseamnă despărțit) înseamnă nu numai să fi curat, ci și să nu fi atacabil de rău; și să fi drept înseamnă să cunoști binele și răul și cu toate acestea să fi despărțit de rău; Adam nu cunoștea răul (compară cu Geneza 2,9.17; 3,5.22) și nici nu era imun față de rău. Această formă mult mai înaltă de „asemănare” a fost dată abia omului nou, care a fost făcut după chipul lui Dumnezeu (aceasta înseamnă în concordanță cu Dumnezeu, asemănându-se cu Dumnezeu) de o neprihănire și sfințenie pe care o dă adevărul (Efeseni 4,24).

După căderea în păcat omul a rămas încă chipul lui Dumnezeu. Cu toate că acest chip a fost foarte mult lezat, totuși omul (în sensul general) păstrează supremația asupra lumii animale și rămâne reprezentantul lui Dumnezeu (1 Corinteni 11,7). Dar și aici abia omul nou arată un chip „fidel” al Aceluia care l-a creat, deoarece el a fost înnoit spre cunoașterea deplină a acestui Creator (Coloseni 3,10). Acest Creator este Dumnezeu Fiul, care S-a întrupat în carne și sânge și a intrat în propria Lui creație. În mod necesar ca Om El trebuia să fie întâiul născut din toată creația, căci El este Creatorul Însuși. Dar totodată ca Om El a fost chipul Dumnezeului nevăzut (Coloseni 1,15.16; compară cu 2 Corinteni 4,4). El a fost din veșnicie Logosul, Cuvântul, care era la Dumnezeu, aceasta înseamnă singura expresie adevărată și desăvârșită a lui Dumnezeu (Ioan 1,1.2). Dar față de om El a revelat mai minunat și mai clar decât vreodată, cine era Dumnezeu, atunci când El Însuși a devenit Om (compară cu Ioan 1,18; 14,9). Ca ultimul Adam El era adevăratul chip al lui Dumnezeu, expresia desăvârșită și reprezentantul lui Dumnezeu. Dar El putea să fie aceasta în chip desăvârșit numai pentru că El Însuși era Dumnezeu. De aceea Ioan adaugă cu grijă: „și Cuvântul era Dumnezeu”: El era „Dumnezeu revelat în carne” (1 Timotei 3,16). De aceea Duhul Sfânt nu zice niciodată că El era „după chipul lui Dumnezeu”; căci dacă El Se aseamăna cu Dumnezeu, aceasta ar fi însemnat, că El Însuși nu era Dumnezeu. Dar El era chipul lui Dumnezeu și Dumnezeu Însuși. Cuvântul era cu Dumnezeu și Cuvântul era Dumnezeu.

Era planul lui Dumnezeu ca oamenii (nu numai „omul”, căci era valabil și pentru urmașii lui) să trebuiască să stăpânească peste creație. Aceasta este practicarea acelei domnii, care poate porunci și pedepsi și cere lucru (de la animale de povară și de tracțiune) și produse (de la vite, păsări, pești). Omul a obținut realmente această domnie atunci când în versetul 28 Dumnezeu a rostit binecuvântarea peste el. Această binecuvântare este primul motiv pentru care omul este stăpânitor peste pământ; Dumnezeu Însuși l-a așezat în această poziție înaltă. În al doilea rând, numai omul a fost făcut capabil de această poziție, deoarece Dumnezeu i-a insuflat suflarea de viață și prin aceasta El i-a dat din Duhul Său (Geneza 2,7; Eclesiastul 12,7). În privința constituției corporale, omul este în multe domenii inferior animalelor. El nu poate vedea ca o pasăre răpitoare (compară cu Iov 39,29), nici pe departe el nu este așa de tare ca un leviatan (Iov 41,27), nici pe departe el nu este așa de iute ca struțul (Iov 39,18); dar toate aceste inferiorități sunt biruite pe deplin prin înțelepciunea spirituală, ceea ce îl face să fie mai presus de toate animalele.

Această superioritate se arată în faptul că el dă nume animalelor (Geneza 2,19.20; compară cu Geneza 1,5.8.10). Cu toate că el este de pe pământ, pământesc, duhul lui are origine cerească, și prin aceasta el se compară cu luminătorii cerești (versetele 16-18), care ca și corpuri cerești stăpânesc în felul lor asupra pământului. Al treilea motiv, care îl face pe om stăpânitor, este, că el este chipul lui Dumnezeu. El este pe pământ expresia vizibilă și reprezentarea puterii invizibile, pe care Dumnezeu o are asupra creației. Am spus, că aceasta a rămas așa și după căderea în păcat; însă tabloul este de atunci tulbure, uneori așa de mult, că Dumnezeu a intervenit direct acolo unde omul a abuzat de puterea lui. Aceasta ne conduce la al patrulea motiv: la început omul a arătat „asemănare” cu Dumnezeu prin curăția și nevinovăția sa. De respectarea acestei asemănări depindea chiar soarta domeniului vieții omului, așa că după căderea în păcat nu numai că omul nu se mai aseamăna cu Dumnezeu în acest sens, ci în afară de aceasta pământul a ajuns sub blestem și sub jugul vremelniceii.

Aici sunt numite cinci domenii, peste care omul primește stăpânirea: 1. peștii mării, aici nu se mai vorbește de animalele de apă în general (compară cu versetele 20,21), ci special de animalele care au însemnătate deosebită pentru om. 2. păsările cerului; astfel aici sunt numite păsările pentru prima dată; cerul înseamnă aici întindere (versetele 8,20). 3. vitele (versetul 24). 4. tot pământul; aici ne-am aștepta mai degrabă la animalele întregului pământ (vezi versetul 24), așa cum spune Peșitta (vechea traducere asiriană), dar aceasta nu este corect; vitele și animalele se pot include unele în altele (vezi mai sus), de aceea una din expresii poate fi liniștit lăsată la o parte (versetele 28.30). Aici este vorba de faptul că și pământul însuși a fost supus omului (vezi

versetul 28!), nu numai cu animalele, ci și cu plantele; de aceea aici urmează vitele (vitele domestice) și pământul (ogorul) unul după altul. 5. toate târâtoarele pământului; după mare, cer, (vite) și pământ urmează acum târâtoarele de pe pământ (vezi versetul 24).

Bogat și frumos este versetul 27; el este numit de mulți comentatori ca fiind poetic. Pentru a treia oară în acest capitol citim, că Dumnezeu creează (face); după lumea materială și viața sufletească urmează viața spirituală. De trei ori se întâlnește în acest verset cuvântul „a crea” („a face”), de două ori „chip”, de două ori „Dumnezeu”. Aceste repetări și propozițiile principale scurte, nelegate între ele, oferă acestui verset o putere de exprimare deosebită, care ne face să simțim că aici s-a atins punctul culminant al relatării despre creație. Acest verset este sublim, și totuși exact; cu toate repetările, nici un cuvânt nu stă prea mult în el.

Pentru pregătirea omului se folosesc trei verbe. Primul „a face” (versetul 26), expresia generală din Geneza capitolul 1 pentru pregătirea de către Dumnezeu a elementelor noi (întinderea, luminătorii, animalele pământului), fără însă ca accentul să se pună pe noul esențial, care prezintă o formă nouă de existență. Acest gând este legat mai mult cu a doua expresie, „a crea”. În ceea ce privește trupul său, omul nu era o apariție a unei forme noi, și cuvântul „a face” era la locul potrivit; dar în ceea ce privește duhul său, omul reprezenta o formă cu totul nouă de existență în creația vizibilă. În al treilea rând, omul a fost „întocmit” (Geneza 2,7), și aceasta se referă la modul cum el a luat ființă. El nu a fost simplu chemat afară din pământ (compară versetele 11,24,25), ci a fost „frământat” din pământ de către Dumnezeu Însuși. „A întocmi” este în Vechiul Testament o expresie pentru lucrarea olarului (Isaia 29,16; 45,9; 64,8; compară și cu Iov 33,6). Aceasta arată că și omul constă realmente din aceleași părți componente ca și pământul; trupul nostru este „*un vas de lut*” (Levitic 14,5; 2 Corinteni 4,7).

Dumnezeu a creat pe om după chipul Său. Aceasta se referă la versetul anterior, însă acolo este vorba de plural: „*după chipul Nostru*”. Când Dumnezeu vorbește despre Sine Însuși, El spune aici „noi”, însă când Duhul Sfânt face referire la El, El spune „Său”. Dumnezeu este deci o pluralitate și o singularitate, care se poate înțelege numai prin revelația Noului Testament a Triunității. S-ar putea – dacă se citește începutul frazei – ajunge la rătăcire, că „Său” s-ar referi aici la „om” (și unii au afirmat efectiv aceasta), dar continuarea frazei arată clar la ce se referă: „*l-a făcut după chipul lui Dumnezeu*”. Cuvântul scurt „l-a făcut” dovedește că este vorba de om la singular. Cuvântul *adam* se poate traduce atât cu „om” cât și cu „oameni” (vezi mai înainte); în versetul 26 trebuie să fie la plural căci apoi urmează: „*ei să stăpânească*”. Dar aici este vorba de singular; nu oamenii sunt chipul lui Dumnezeu, ci omul este chipul lui Dumnezeu. În afară de aceasta Dumnezeu nu a creat mulți oameni, ci El a creat pe om, și din el „a făcut” mulți oameni (versetul 28). Dar ce este omul? Omul desăvârșit constă după gândul lui Dumnezeu din bărbat și femeie. De aceea urmează apoi „*parte bărbătească și parte femeiască i-a făcut*”. Acum nu mai stă „l-a făcut”, ci „i-a făcut”, căci altfel învățătura falsă (care efectiv s-a dat) ar fi îndreptățită, că primul om era o ființă cu două fețe și două înfățișări, pe care Dumnezeu le-a despărțit ulterior. Dar omul a fost creat ca pereche de oameni.

Nu găsim aici cum Dumnezeu a făcut pe oameni. Capitolul 2 dă detalii în privința aceasta: bărbatul a fost alcătuit din țărâna pământului, și femeia a fost făcută din coasta bărbatului. Aici se numește numai faptul în sine: istoria omenirii a început cu o pereche de oameni. Amintirea acestui fapt este necesară aici ca introducere la versetul 28, unde se vorbește de reproducerea omului. Pe de altă parte trebuie să ținem seama ce fel de cuvinte se folosesc aici pentru bărbat și femeie. Nu sunt cuvintele obișnuite, pe care le găsim în capitolul 2 versetul 23, și care au mai mult a face cu legătura căsniciei, ci sunt două cuvinte, care redau numai genul: masculin și feminin. Deci aici nu este vorba atât de mult de faptul că bărbatul și femeia aparțin unuia altuia, deoarece ei constituie o pereche (Geneza 2,23.24), ci de faptul că bărbatul și femeia se deosebesc unul de altul, deoarece ei sunt de genuri diferite. Compară antiteza din Levitic 15,33; Numeri 5,3; Deuteronom 4,16. Că aici este clar vorba de diferența în ceea ce privește genul, se poate vedea din Levitic 18,22; 20,13; Numeri 31,17 și versetele următoare, Judecători 21,11 și versetele următoare; Ieremia 30,6. Noi am putea traduce: „un mascul și o femelă”. Este deci

vorba de faptul că sunt două feluri de oameni, și anume bărbați și femei. La plante și la animale se adaugă: „după soiul lor”, aceasta înseamnă „după genul lor”, căci sunt multe specii de plante și animale, care sunt clar delimitate unele de altele și nu se pot amesteca. Dar între oameni este o singură diferență esențială, aceea a sexului (care de fapt există și la plante și la animale), și aceasta nu ca să despartă două grupe între ele, ci tocmai pentru a facilita amestecul și procrearea.

La aceasta se alătură versetul 28. Dumnezeu binecuvântează pe om tocmai în diferența sa sexuală, și prin aceasta face prima pereche de oameni o pereche de soți, pe care i-a dotat cu putere să împlinească porunca care urmează apoi: să fie roditori și să se înmulțească. Aceasta nu este o chestiune care stă la buna dispoziție a omului, ci este o misiune, căci pământul trebuie umplut cu urmași – dar totodată este o binecuvântare, pe care Dumnezeu o dăruie omului. De aceea să primești copii în ciuda căderii în păcat și a trudei, pe care o aduce cu sine (Geneza 3,16), este totuși o binecuvântare (Geneza 4,1). Spre deosebire de animalele din apă (versetul 22), această misiune este adresată direct omului, chiar cu repetarea numelui lui Dumnezeu. Acolo nu se spune: „Dumnezeu i-a binecuvântat și a zis”, ci „*Dumnezeu i-a binecuvântat, și Dumnezeu le-a zis*”. În afară de aceasta, misiunea este identică, ambii să fie roditori și ambii să se înmulțească, însă animalele de apă trebuiau să umple mările și oamenii pământul (compară cu Faptele Apostolilor 17,26). Dar firește numai omului i se spune suplimentar ca el să supună pământul și să stăpânească peste toate animalele, chiar și peste peștii care umplu mările. „Supunerea” pământului este o expresie puternică, care de fapt vrea să spună: a aduce sub sine, a călca în picioare, a pune piciorul de domnitor pe el. Prin aceasta omul are dreptul necondiționat asupra pământului, atât pentru a-i strânge roadele și a-l muncii, cât și a scoate din el comorile și să-i schimbe înfățișarea. Dar și acest privilegiu este totodată o responsabilitate, căci omul trebuie să exercite această autoritate asupra pământului ca model (locuitor) al lui Dumnezeu și drept urmare spre slava lui Dumnezeu.

Să observăm că aceste misiuni au fost date înainte de căderea în păcat. Chiar dacă omul nu ar fi căzut în păcat, el ar fi avut misiunea să primească copii și începând din grădina Eden să umple pământul și să-l supună. Prin aceasta este înlăturată înțelegerea greșită, că omul ar fi putut să aibă un loc numai în grădina Eden și el nu putea s-o părăsească. Dar faptul că el nu a părăsit-o și încă nu primise copii, dovedește cât de curând a căzut în păcat. Și după căderea lui el a păstrat misiunea, dar elementul bogat în binecuvântare din ea este redus la minimum. Așa cum de aci înainte sarcina femeii era legată cu suferințe, tot așa omul trebuia să prelucreze un pământ blestemat și în sudoarea feței să-și mănânce hrana.

Acum Dumnezeu se face cunoscut ca Acela care dă hrană tuturor celor care au viață (Psalm 136,25); Cel care dă hrană vitelor și puilor corbului când strigă (Psalm 147,9). Păsările cerului nu seamănă, nu culeg și nici nu strâng în hambar și totuși Tatăl ceresc le hrănește (Matei 6,26). Compară cu Psalmul 104,14-15. Dumnezeu vorbește în continuare primei perechi de oameni și Se leagă de ce a spus mai înainte: omul trebuie să stăpânească peste tot pământul, și aceasta include (urmează acum), că el are voie să mănânce din tot ce este pe toată fața pământului și are în el rod cu sămânță. Dumnezeu spune: „*Iată că v-am dat*”. Pentru aceasta Dumnezeu a pregătit plantele în versetul 11 și 12; ele au fost acolo deja împărțite după importanța pe care ele trebuiau s-o aibă pentru om. Dumnezeu a dat omului ca hrană tot ce dădea sămânță (plante cu sămânță și tot așa roada pomilor), căci numai omul strânge sămânță conștient, o împrăștie, o cultivă și o recoltează, ca iarăși să-și pregătească hrană nouă. Dar animalele nu seamănă și nu recoltează (am citat deja), așa că, în ceea ce le privește, se vorbește numai de „*toată iarba verde*” (versetul 30): iarbă, frunze, verdețuri, etc. În aceasta se include și un înțeles spiritual. Hrana animalelor vorbea despre viață, dar hrana omului vorbea despre viață și înmulțire (sămânță), ca indiciu la rămânerea sa veșnică pe pământ, dacă el nu ar fi păcătuit. De aceea este așa de remarcabil, că după căderea în păcat omului i se vorbește într-adevăr de iarba verde (Geneza 3,18; 9,3), dar nu se mai vorbește de sămânță!

Enumerarea animalelor în versetul 30 este incompletă, căci pești nu sunt luați în considerare. „Viețuitoare” poate cuprinde și animalele (vezi la versetul 28). Interesant este adăugarea făcută

la „*tuturor vietăților care se mișcă pe pământ*”, și anume: „*care au în ele o suflare de viață*”. Se confirmă ce am văzut la versetul 20 și 21, că noțiunea „suflet” poate însemna atât ființa întregă (om sau animal), ca în acest verset, precum și o referire la ceva care este în om sau în animal: viața naturală. Acest principiu al vieții este numit și „*sufflare de duh de viață*” (Geneza 7,22).

Desigur, totdeauna a excitat atenția faptul că în acest verset nu se vorbește de hrănirea cu carne, nici cu privire la om și nici măcar cu privire la animale. S-a afirmat într-adevăr că tăcerea cu privire la carne nu înseamnă că omului i-a fost interzis să mănânce carne, sau că nu pot exista animale care se hrănesc cu carne. Dar din Scriptură rezultă că aici acesta este cu adevărat înțelesul. În ceea ce-l privește pe om, atât până la potop cât și în timpul potopului el nu avea voie să mănânce altă mâncare decât numai hrană vegetală (vezi Geneza 6,21). Abia după potop Dumnezeu dă omului ca hrană alături de iarba verde și carnea animalelor (Geneza 9,3). Din context rezultă că este vorba de o rânduială nouă, care extinde pe cea veche. Prin hrănirea cu carne omul trebuia de acum încolo să înțeleagă, că el putea să existe numai pe baza morții altuia, așa cum era deja anticipat în jertfa adusă de Noe (Geneza 9,20.21). Aceasta nu vrea să spună că înainte de potop nu au fost omorâte animale (Geneza 3,21; 4,4); dar acestea erau animale de jertfă, care aveau caracterul unei jertfe de ardere de tot, care a fost jertfită în totul lui Dumnezeu (compară cu Levitic 1,9; 7,8). În ceea ce privește hrănirea animalelor cu carne, nu este nici un motiv să se presupună că înainte de căderea în păcat animalele au mâncat carne. Prorociile ne învață tocmai că atunci când urmările căderii în păcat vor fi îndepărtate de pe pământ, toate animalele vor mânca iarăși iarbă (Isaia 11,6-8; 65,25; Osea 2,18): nu se vor mai sfâșia reciproc, leul va mânca paie ca boul. Aceasta nu este o vorbire simbolică, așa cum nu sunt nici celelalte prorocii.

Ca replică la această expunere de idei se aduce printre altele, dacă versetul 29 ar conține o interdicție dată omului de a mânca carne – ceea ce de fapt este exprimat exagerat, căci moartea nu era încă pe pământ, așa că gândul de a mânca carne nici nu putea să existe – atunci stăpânirea peste animale (versetul 28) nu ar avea nici un sens. Dar această stăpânire de către om nu înseamnă că el avea dreptul să mănânce pe supușii lui! Înseamnă că el prin aptitudinile lui spirituale era superior animalelor, așa că ele nu se puteau ridica împotriva lui; el putea să le supună și să le folosească pentru munca lui. O altă replică, care a fost adusă, este, că ar fi fost un atac biologic uriaș (ca să nu spunem o minune), dacă un consumator de carne ar deveni consumator de verdețuri, sau invers. Dar în acest caz se uită că, căderea în păcat a avut efectiv urmări catastrofale, pe care noi nu le putem vedea pe toate. Noi nu ne putem face nici o imagine cu privire la lumea dinainte de căderea în păcat, și tot așa despre lumea din Împărăția viitoare, când creația va fi eliberată de robia vremelniciei (Romani 8,19-23). De fapt această trecere de la consumul de carne la consumul de vegetale probabil nici nu este așa de mare cum noi gândim. Experimente în care animalelor răpitoare li s-a dat să se hrănească cu plante au adus rezultate remarcabile.

Așa cum a fost în ziua a treia, tot așa are loc și acum a doua oară (și în total de șapte ori): „Și așa a fost” (este socotit și versetul 3). În afară de versetul 7, această expresie urmează totdeauna după cuvântul lui Dumnezeu de a face ceva (nu de a crea, căci ea lipsește în versetele 20,21,26,27). Și aici în versetul 30 urmează după un cuvânt al lui Dumnezeu, dar de data aceasta după un cuvânt care împarte hrană omului și animalelor. Aceasta dovedește însemnătatea mare a acestui cuvânt, deoarece în această exprimare el se așează într-o linie cu cuvintele în care Dumnezeu pregătește cerul și pământul (versetele 3,7,9,11,15,24). În final ziua a șasea se termină cu un cuvânt cunoscut, dar acum el este extins; după de șase ori „*Dumnezeu a văzut că erau bune*” (versetele 4,10,12,18,21,25), urmează acum nu special pentru om, că el a fost făcut bun (ca și cum el ar sta pe aceeași linie cu celelalte lucrări ale creației), ci: „*Dumnezeu S-a uitat la tot ce făcuse; și iată că erau foarte bune*”. După ce Dumnezeu a constatat despre fiecare lucrare a creației în parte că era bună (în afară de ziua a doua și cu privire la om), El a privit totul în toată dimensiunea lui. Întregul este mai mult decât suma lucrurilor; întregul lasă să se vadă armonia măreață în care stau lucrările creației una față de cealaltă, acum când toate împreună

sunt gata. Dacă fiecare parte în parte era „bună”, suma lor este „foarte bună”. Cuvântul „iată” scoate aceasta în mod deosebit în evidență: este ca și cum s-ar exprima ceva despre bucuria pe care Domnul o avea cu privire la toate lucrările Sale, după ce ele au fost gata (Psalm 104,31).

Prin aceasta s-a încheiat istoria propriu-zisă a creației, căci Dumnezeu a creat pământul și cerul în șase zile (Exod 20,11; 31,17). Acesta este probabil motivul pentru care numai aici se folosește articolul hotărât: ziua a șasea, și anume ziua care încheie această perioadă. Cu totul despărțit urmează ziua a șaptea, în care Dumnezeu Se odihnește de tot ce a făcut. Primele trei versete din capitolul 2 aparțin capitolului 1, și de aceea ele sunt tratate aici.